

XANIMANA ƏLİBƏYLİ

İŞLƏMƏYƏN DİŞLƏMƏZ

UŞAQQƏNCNƏŞR

BAKİ-1961

ÇAYDA

İsti havada — yayda,
Uşaqlar çimdi çayda.
Çimmək hər şeyə dəyər!
Bədənin sərin olar.
Üzmək bilmirsən əgər
Çox getmə, dərin olar.

MƏN ÖZÜM TƏQSİRKARAM

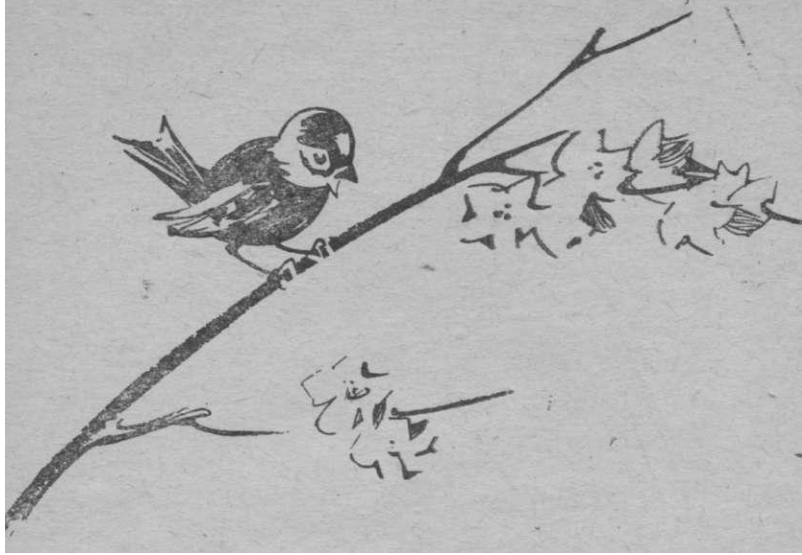
Görən kimi Maliki,
Bilərsən alıb «iki».
Asta-asta, xəlvəti
Ötüb keçdi həyəti.
Evdə yanaşdı ona, —
Sevimli boz pişiyi.
Qovub onu balkona,
Gizlətdi gündəliyi.
Dərd almışdı Maliki:
O niyə alsın «iki»?
Düşündü birdən-birə:
«Tələsdim nahaq yerə
Yazmadım aram-aram,
Mən özüm təqsirkaram».

Y O L

Yollar dünyada çoxdur,
Sayı-hesabı yoxdur.
Bostan yolu, bağ yolu...
Aran yolu, dağ yolu...
Bir yol var ki, dünyada
Onu getmirsən hədər.
Həmişə düşür yada, —
Qoca olana qədər.
Bax, uşaqla doludur, —
O, məktəbin yoludur.

MEŞƏDƏ

Meşədə yığa-yığa,
Moruq, tərə, cığcığa
Getdik lap uzaqlara.
Gün çəkildi dağlara,
Çox gözdik ayaqyalın,
Zənbillərimiz dolu.
Cığır çox, meşə qalın, —
Az qaldıq azaq yolu.

YAY GƏLİR

Pəncərəmin önündə
Təzə gül açdı ərik.
Sərçə qızındı gündə,
Yavaşca dedi: «Cik-cik,
Yay gəlir, ay, yay gəlir,
Gör nə gözəl ay gəlir...»

AXŞAM OLDU

Günəş haçandı batıb,
Toyuqlar hində yatıb.
Tövlədə yatır naxır,
Yeri isti, qarnı tox.
Ay göydən mənə baxır —
Görsün yatmışam, ya yox.

İt də kəsdi səsini,
Gecə quşu bu saat
Başlayar nəğməsini,
Mənə deyər: «yat, yat, yat...»
Mənə yat-yat demə sən,
Yuxlayıram deyəsən.

DƏRS VAXTI

Səhər-səhər dərs vaxtı,
Yağış yağırdı bağa,
Müəllim bizə baxdı,
Başladı danışmağa.
Yağış yağır şırhaşır,
Su verir budaqlara.
Müəllimsə danışır,
Dərs deyir uşaqlara.

TEZ DUR, TEZ YAT

Tez durub, tez yatarsan,
Boya-başa çatarsan.
Dostu olsan idmanın,
Salamat olar canın.
Dərs vaxtı tutmaz əsnək,
Vaxtında yesən yemək.
Sevsən təmiz havanı,
Unudarsan dərmanı.
Kim seversə zəhməti,
Olar gücü, qüvvəti.

YALANÇI XƏSTƏ

Müəllim dedi: — Sərdar,
Gəl keçən dərsi danış.

—Başımda bərk ağrı var,
Naxoş olmuşam bu qış.

Müəllim dedi:—Dayan,
«Qaçdı-tutdu» oynayan

Sən deyildin bayaqdan?

Oynamaq sənə xoşdur?

— Mən qıvrığam ayaqdan,
Mənim başım naxoşdur.

KİRPİ

Suda görüb özünü,
Kirpi qıydı gözünü:
«Duman kimi boz rəngəm,
İynəm nə çoxmuş mənim.
Sir-sifətdən qəşəngəm,
Xəbərim yoxmuş mənim...»

NÖVBƏTÇİ

Müəllim dedi: — Qədir,
Nə yaxmısan burnuna?
Dəyirmançısan nədir?
Üz-gözün batıb una.
Pəncərəni, lövhəni
Silən gördüm mən səni.
Silgini təmiz suyun
Altında islatmısan.
İndi get özün yuyun,
Tabaşirə batmısan...

ÖRDƏK DEDİ

Suda desən üzərəm,
Havada da süzərəm.
Yeri demə amandır,
Yerişim çox yamandır.

KÜLƏK

Axşamacan çalırsan
Teleqraf tellərini.
Sən necə səs salırsan?..
Görmürəm əllərini.

Gah olursan qızıl quş,
Gah dönürsən kəhərə.
Sənin adın qoyulmuş,
Bizim doğma şəhərə.

ÇƏRPƏLƏG

Uç, mənim çərpələngim,
Quyruğu rəngbərəngim!
Çox fırlananda dəydin,
Quşların qanadına.
Sən günəşə baş əydin,
Qalxdın göyün qatına.

Mən olaydım çərpələng, —
Göylərin qatındakı.
Görəydim, necə qəşəng
Görünür ordan Bakı.

BƏS SƏN NECƏ?

Külək qovur buludu,
Günəş gözünü açır.
Dağlar olur yaqutu,
Xəzər üstə nur saçır.

Gözəl rəngə boyanır,
Meşənin də talası.
Günəş tezdən oyanır,
Bəs sən necə, balası?!

MƏRİFƏT

Pişiyyə düşdü bir qab
Ləzzətli döymə kabab,
Yedi bütün kababı,
Sonra yaladı qabı,
Heç yaxşı deyil bu iş
Bulaşdı sir-sifəti.
Zərrə qədər yox imiş,
Pişiyin mərifəti.

CANLI DAŞ

Kim itirib bu yolda,
Üzüyünün qaşını.
Tapa bilmədi kolda
Parlaq yaqut daşını.

Yanaşıb gördüm yarı
Bölündü qiymətli daş
Açıldı qanadları,
Yarpağa qondu birbaş.

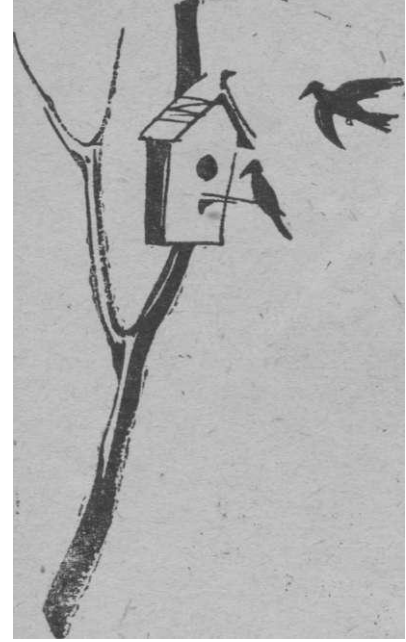
Bitkiyə zərər verən,
Qurdları sənsən əzən.
Tanımadım səni mən,
Bağışla, parabizən!

XALÇAÇI NƏNƏ

Görüb neçə bahar, qış,
Ağ saçları hamardır.
Üzü-gözü qırışmış,
Əli damar-damardır.
O, həm xalça toxuyur,
Həm də nəğmə oxuyur.
Odur sapları eşib,
Bir-birinə calayır.
Günəş xananı deşib,
Əllərini yalayır.

KIÇIK XARRAT

Xalam oğlu Səlimdən
Öyrəndim xarratlığı,—
Hər iş gəlir əlimdən.
Alabaşın yatdığı,
Komanı qurmuşam mən.
Baxır pəncərəsindən.
Səhər dəhlizə keçdim,
Bir yaxşı taxta seçdim.
İşə saldım rəndəni,
Talaşaya baxın siz!..
Qaranquşum, mən səni,
Qoya bilmərəm evsiz.

“QOÇAQLIQ”

Hesab dərində Xalıq
Göstərdi çox «qoçaqlıq».
Hər kim lövhəyə getdi,
Yerindən «kömək» etdi.

Dəftərdə qalıb gözü,
Xalıqa bax, Xalıqa.
Lövhəyə çıxıb özü,
Dönüb dilsiz balığa.

YALANÇI PƏHLƏVAN

Yolun kənarında tək,
Bir armud ağacı var.
İki oğlan gələrək,
Onun altda durdular.
Biri dedi: — Rastova,
Getdim atamla ova.
Belimi əyə-əyə,
Girdim qalın meşəyə,
«Danq-daranq!» güllə atdım,
Şiri yerə uzatdım.
Meşədən axırdı su,
Dedim, yoxdur qorxusu.
Bir əlli üzə-üzə,
Çıxdım ilanlı düzə.
Mənə baş əydi ilan...
Çox danışardı yalan
Ağacdən daş kimi kal
Armud düşdü başına.
Kəsib səsini, lal-lal
O, baxdı yoldaşına.

G Ü L Y A Z

Əlaçı oldu Gülyaz,
O heç kəsi tanımaz.
A Gülyaz, bu nə işdi?
Yerişin də dəyişdi.

Oxşatmısan özünü,
Sən lap hacıleyləyə.
Göyə dikmə gözünü,
Yıxılarsan xəndəyə.

Ç E M P I O N

Tanıyır hər kəs onu, —
Qaçmaqda çempionu.
Lap yorğadır qaçışı,
Seçilmir kəhər atdan.
Məktəbdə bütün qışı,
Qaçdı riyaziyyatdan.

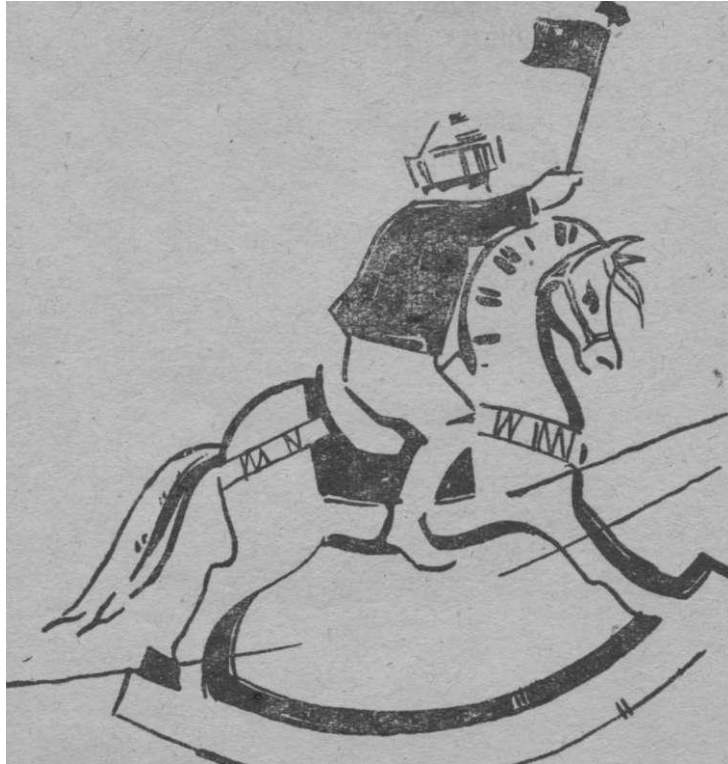
R Ə N G S A Z

Gətirdim bir neçə rəng,
Qatdım əlif yağını.
Rənglədim gör nə qəşəng
Nənəmin otağını.

Divarlara çəkdim gül,
Budaqlarında bülbül.
Nənəm dedi: — Oldu yaz.
Sağ olsun belə rəngsaz!

NALBƏND

Atın nalı laxladı.
Məni yoldan saxladı.
Bu kəndin nalbəndi var,
Gətirdi çoxlu mismar.
«Tuk-tuk» vurdu nalına...
Çəpdim dağın yalına.

Q A R P I Z

Kəsdim yekə qarpızı,
Çıxdı şirin, qırmızı.
Gördüm, hamı sevindi.
Çırpdım, töküldü tumu.
Qonaq edərəm indi,
Qardaşımı, dostumu.

TAP GÖRÜM NƏDİR?

Atdım, göyə çatmadı,
Düşdü, çaya batmadı.
Tullanır hər tərəfə,
Gillənir gəldi hara.
Bir gündə neçə dəfə,
Dəyir daşa-divara.
İki rəng olur donu,
Mən çox sevirəm onu.

KÖLGƏ

Görürsənmi kölgəni...
Aparır haçan dedim
Bağda gəzməyə mənə.
Yolda mən badam yedim,
O da yedi badamı.
Kölgə səssiz-səmirsiz
Öturür hər adamı.

KARTOF DEYİR

Nə almayam, nə qozam,
Yerdən çıxdım, bombozam.
Bişir, qataraq ətə,
Bax, məndəki ləzzətə.

ULAQ VƏ İNƏK

Uzandıqca qulağı,
Dərd alırdı ulağı;
Ona söylədi inək:
— Gəl sən ağıl dərdi çək!

QARA ŞANI

Gör nə çox tikan bitib,
Qanqal basıb hər yanı.
Alaq içində itib,
Salxımın, qara şanı!
Mən səhər girdim bağa,
Alaqları qırmağa.
Gör necə xal-xal oldun, .
Dəyib şirin bal oldun.
Saplağın incə-incə,
Dərim yığım zənbilə.
Kiçik bacım Sevincə
Yedirdim gilə-gilə.

ŞƏKİLLİ KİTAB

Şəkillərlə doludur,
Rəngli kitabın içi.
Baxın: bu kənd yoludur,
Gedir yolla biçinçi.
Bu əkilən darıdır,
Sünbülü sapsarıdır.
Buğdadır taya-taya,
Günəş yol salır çaya.
Bu körpəyə baxsana,
Quzu kimi mələyir.
Ağac altında ana,
Onu açıb bələyir.
Çöldə güllərə bax sən:
Yaşıl, qırmızı, abı.
Lap çox istəyirəm mən,
Belə rəngli kitabı.
Mənəm bu balaca qız,
Güldən başlıq toxudum.
Kitabımı yazırsız,
Gördüz necə oxudum?

KƏPƏNƏK

Qanadlı bir çiçəksən,
Nə gözəl kəpənəksən!
Elə bil ki, rəngbərəng
Qanadın çəkilidir.
Üstündəki bir qəşəng
Çiçəyin şəkildir.

PİŞİKDƏN GİLEY

Siçan çıxdı deşikdən,
Gileyləndi pişikdən,
Dodaqaltı deyindi:
— Kim olduğumu indi,
Göstərərəm pişiyə.
Soruşdular: — Bəs niyə,
Bərk sıxdın quyruğunu?
Açsana qoltuğunu?!
Dedi: — Gördüm quyruğum
Ayağıma sarıldı.
Elə bildim pişikdir,
Qorxdum, bağrım yarıldı.

İKİ XORUZ

İki xoruz düz uçdu,
Ortasına həyətin.
Bir-birilə tutuşdu,
Ayırmaq oldu çətin.
Titrədi dimdikləri,
Balaca bir soxulcan
Üstündə pipikləri
Oldu qıpqırmızı qan.
Ramiz çatdı bu ara,
Dən səpdi xoruzlara.

DALĞALAR

Eşidirsizmi küyü?
Dənizdir, ləpələnir.
Hərdənbir duzlu suyu,
Daşlara səpələnir. .
Dalğalar, göy çəməndə
Quzulardır elə bil.
Dəniz ləpələnəndə,
Nəğməylə doldu sahil.
Sevinib dedi Eldar:
— Nə yaxşı səsiniz var,
Oxuyaq, ay dalğalar!
Qaya üstündən aşıb,
Oturdu bir daş üstə.
Dalğalar yaxınlaşıb,
Ona dedi: — «baş üstə!»

ƏTİRLİ QIZILGÜL

Taxtanı ova-ova,
Gəmi düzəltmişəm mən.
Dalğalar qova-qova,
Apardı onu birdən.
Çox iti üzür, ona
Göydə quşlar da çatmaz.
Əgər qopsa fırtına,
Gəyim sularda batmaz.
Ləpəni yara-yara,
Dənizdə buruqlara,
Gəyim üzürdü birbaş,
Yelkəni olmuşdu yaş.
Buruqlarda mənim bir
Əziz əmim işləyir.
Ən istəkli, ən yüngül,
qoymuşam gəyimə:
Eşr ətirli qızılgül,
Göndərirəm əmimə.

İKİ QIZ

Dünən heç nəyin üstə,
Məndən küsmüşdü Püstə.
O, mənim kuklamı öz
Atına mindirmədi.
Getdi, demədi bir söz,
Heç məni dindirmədi.
Bu gün o, lap obaşdan,
Gəlib məni yavaşdan,
Çağırdı oynamağa.
Mən tez durdum ayağa.
Anam dedi ki, Püstə
Öz-özünü danlayıb.
Küsməz heç nəyin üstə,
O, səhvini anlayıb.

BALIQ OVU

Pərvizdən deyim sizə:

O, oxuya-oxuya,

Gəldi bir gün dənizə,

Tilovu atdı suya.

Arxasında qayalıq,

Durdu balıq ovuna.

Hayıf ki, bircə balıq

Düşmədi tilovuna.

Ucaldıqca səsini,

Pərvizin nəğməsini

Balıqlar eşitdilər;

Bir-bir gözdən itdilər.

İSTİDƏ

Yerə yıxıb özünü
Tövlə dalında dana.
Açır-yumur gözünü,
İstidən yana-yana.
Gətirib bir vedrə su,
Rövşən onu suladı:
Qaçdı onun yuxusu,
Quyruğunu buladı... .

SFETAFOR

Sezirəm svetaforun,
Göy işığı yananda.
Qırmızı yandı, qorun!
Getmə, dayan bir yanda.
Göy rəng dəysə gözümə,
O səkiyə keçirəm.
Mağazadan özümə,
Yaxşı kitab seçirəm.

Ş A R I M

Buraxdım şarımı mən,
Əlimdən bilə-bilə.
Külək apardı birdən
Ağlamadım bir gilə.
Göydə mayallaq aşar,
O, oynaya-oynaya.
Ulduzları dolaşar,
Axır ki, çatar Aya.

GÜNƏBAXAN

Qoğal kimi girdəsən,
Xaş-xaş üstündə çil-çil
Bir isti təndirdəsən,
Bişmisən lap elə bil.
Bax, dan yeri sökülür,
Sənin dilikli, sarı
Güllərinə tökülür
Günəşin şüaları.
Otların üstə şəh var,
Yarpaqların yaşdımı?
Töküldükcə şüalar,
Gözlərin qamaşdımı?

CİLİDÇİ

Cilidin cırıq-cırıq,
Sən lap qanadı qırıq
Quş kimisən, a kitab!
Tez ol mənə ver cavab.
Dayanma rəfdə yalqız,
Hansı oğlan, hansı qız,
Səni salıb bu hala?
Ağlayırsan az qala,
Bilinmir nədir adın,
Yaralıdır qanadın.
Götürdüm səni rəfdən,
Kitabla kökdür aram.
Cilidini indi mən,
Yapışdırıb, yamaram

İKİ GÜNƏŞ

İki odlu günəş var:
Ömrümüzü qoruyar,
Onun birisi ürək!
O lap gecəquşu tək,
Sinədə çalıb qanad.
«Büb-büb, büb-büb...» səslənir.
O birilə bu həyat,
Qızınaraq bəslənir.
Biri — isidir canı,
O birisi — dünyanı.

QIZIL İNƏK

Yavaş gedirsən yolu,
Naxır getdi, qaldın tək.
Məmələrin dopdolu,
Tərpən, a qızıl inək!
Tez ol, südünü gətir,
Nənəmiz qatıq qoyar.
Bişirər yağlı fətir,
Uşaqlar yeyib doyar.

BAL ARISI

Altında əlvan çiçək,
Bu dayanan arıdır.
Yetirdiyi balı tək,
Bədəni sapsarıdır.
Elə bil gündə yanıb,
Üzü olub qəhvəyi.
Necə tezdən oyanıb,
Sevir çox işləməyi.
Gəl işləyək bərabər,
Ay arı, həvəsim var:
Bağda zəhmət çəkməyə,
Qızıl güllər əkməyə.
Birdən daşdığıın yük,
Olsa daş kimi ağır,
Gümüş qanadını bük,
Məni köməyə çağır.

ÇANAQLI BAĞA

Yol kənarında bir daş,
Yeridi yavaş-yavaş.
Demə çanaqlıbağa,
Səhər gedirmiş bağa,
Lap yuxlaya-yuxlaya.
Dedim: — Sonra yatarsan.
Belə getsən bir aya,
Gəlib mənə çatarsan.

NOĞUL

Noğul almışdı nənə,
Şipşirin, dənə-dənə.
Bağlayaraq boğçaya,
Qoymuşdu sandıqçaya.
Nəvəsinə dedi: — Sən,
Açmayasan sandığı.
Xortdan çıxar içindən,
Tutar sənə acığı.
Səhər gün düşdü evə,
Yuxudan durdu nəvə.
Mətbəxə girdi əvvəl,
Yavaşca gəzdirdi əl
Sandıqçanın dibinə.
Noğulları o, bir-bir
Boşaltdı öz cibinə.
Gördü, nənəsi gəlir.
Nənə sandığı açdı,
Nəvə həyəətə qaçdı.
Çay içməyə bir dənə,
Noğuldan qalmamışdı.
Məəttəl qaldı nənə,
Öz-özünə danışdı:
— Evdə ki, yox sıçovul,
Bəs necə oldu noğul?
Bu kimə oldu qismət?
Nəvə dedi: — Ay nənə,
Xortdan aşırıb əlbət,
O cibinə əl atdı, —

Noğulları boşaltdı.
Dedi ki, sandıqçanı
Gəzdim, tapım xortdanı,
Bir də gördüm, o, nəydi?..
Əlimə noğul dəydi.
Nənə gülərək dedi:
— Zarafat etdim, oğul,
Halaldır sənə noğul.
Daha incitmə məni,
Yorulmuşam deməkdən.
Şirni küsdürür səni,
Hər çür dadlı yeməkdən.
Hər yeməyin vaxtı var,
Əvvəlcə gəl, et nahar.
Sonra ye, şirniyyatı,
Dadlı noğul, nabatı.
Çay içib noğul yedi,
O gün nəvə və nənə,
Şipşirin, dənə-dənə.

ARMUD

Görürsüzmü Mahmudu,
Necə yeyir armudu.
Qardaşı ona baxır,
Ağzının suyu axır.
Bıçaq verir Mahmuda,
Yalvarır mənə də kəs.
Mahmudsa uda-uda
Gözlərini bərəldir.
Deyir: — Sən bilmirsən bəs,
Armud cana zərərdir!

Ş A D X Ə B Ə R

Yoldaşına belə bir,
Xəbər yetirdi Nadir:
Heç bilirsən, qardaşım
Anadan olub dünən.
Odur, qarışıb başım. .
Görürsən necə şadam,
Dünyada qoymaram mən,
Ona dəysin bir adam.
Ayırmaram özümdən,
Çıxararam balkona.
Birdən çıxsə sözümdən,
Acıqlanaram ona.
Dedi yoldaşı Eldar:
— Əgər bir təqsiri var,
Onu yanına çağır,
Bir ağıl qoy başına,
Adam da güldən ağır
Söz deyər qardaşına?

İKİ OĞLAN

Səhər soyuqdu bayır,
Toxunub ağaclara
Külək gah vıyıldayır,.
Gah da verirdi ara.
Əlində zənbil yenə,
Gedirdi qoca nənə
Sahil küçəsilə tək.
Dənizdən əsən külək,
Qarmaq kimi elə bil,
Onun belini əydi, —
Nənə üzüstə dəydi.
Əlindən düşdü zənbil.
Dağıldı kartof, soğan,
Çıxanda iki oğlan
Məktəbin həyətidən,
Gördülər onu tindən.
Oğlanın biri qaçdı,
Nənəni qaldırmağa.
Biri ağzını açdı,
Durdu şaqqıldamağa.
Birilə dostluqda mən,
Axıra kimi varam.
Deyin görüm o gündən,-
Hansilə dəydi aram?

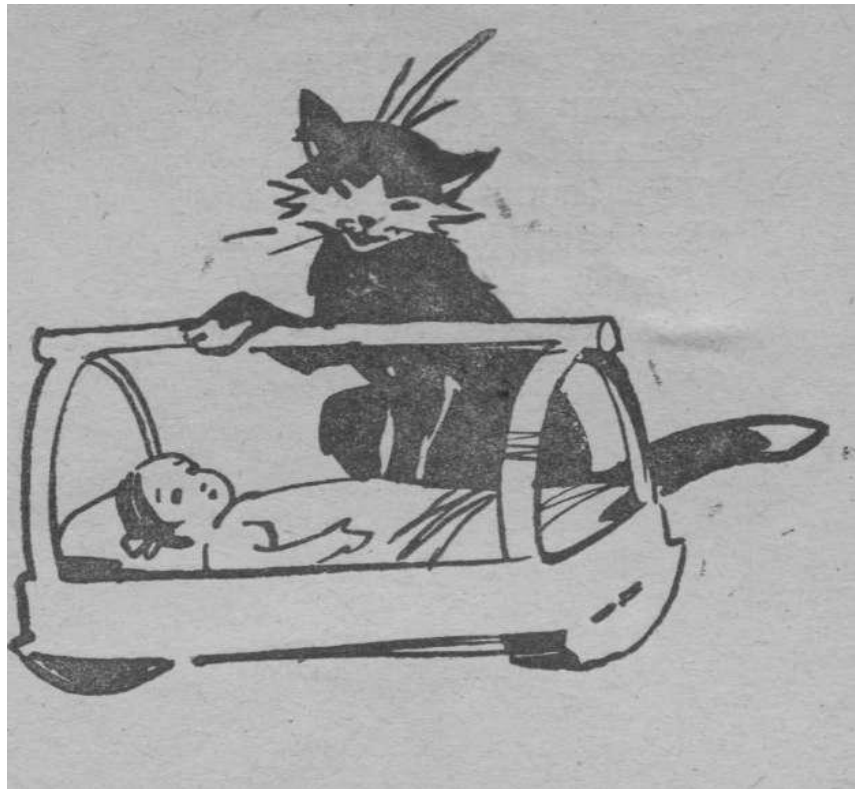
SADƏ OL

Dünyada Novruz kimi,
Görəsən varmı lovğa?
Yeriyir xoruz kimi,
Özünü boğa-boğa.
Üzünü tutub yana,
Yoldaşıyla barışmır.
Qaçıb çıxır eyvana,
Uşaqlara qarışmır.
Görəsən dağ başına
Niyə qoyur özünü?
Yanaşdım yoldaşına,
O söylədi düzünü:
— Atası bu gün alıb,
Qızıl Ulduz nişanı.
Bir qədər fikrə dalıb,
Tanıdım onu mən də.
Çünki şöhrəti-şanı,
Yayılmışdır bu kəndə.
Bildim, Əliyev Baxşı
Bu kolxozun sədridir.
O ki, ən sadə, yaxşı
Adamların biridir.
Oğluna deyəm gərək:
— Gəl lovğalıqdan əl çək,
Atan kimi sadə ol!
Sən deyilsən ki, bol-bol
Məhsul verən vətənə.
Bu ulduzdan sənə nə?..

KUKLAM ALMAZ

Paltarı yuya-yuya,
Bax, anam çəkir suya.
Mən sərməyə gedirəm,
Ona kömək edirəm.
Sevimli kuklam Almaz
Sözlərimə qulaq as:
Fil çalıb pianoda,
Öz dərslərini oxuyur.
Ağ ayı kresloda,
Oturub şal toxuyur.
Ala-bula boz çəpiş,
Bax, mətbəxdə görür iş.
Asıb qulplu qazanı,
Odur, ocaq qalayır.
Pişik kuklam Matanı
Beşikdə yırğalayır.
Tez əlinə dəsmal al,
Qabları yu, süfrə sal.
Dolanma veyil-veyil,
İş görmək hayıf deyil?!

ÜÇ BALA

Baxın, görün o nədir,
Üstündə taxtapuşun.
Lap elə bil nimçədir,
Yuvası qaranquşun.
Səhərdən neçə dəfə,
Dimdiklərində qurd-quş;
Uçub yuva tərəfə
Ata-ana qaranquş.
Yuvada var üç bala,
Üçü də sarıdimdik.
Döşləri ala-ala,
Oxuyurlar: «cik-cik-cik».
Bir gün onlar uçaraq,
Şirin-şirin ötəndə;
Dedilər ki, yaşamaq,
Gözəldir bu vətəndə!

BƏXSİŞ

Çöldə səpirdi yağış,
Bağçaya ovçu Piri,—
Qoltuğunda bir bəxşiş,
Gətirmişdi dipdiri.
Canlı guşədə qalıb
Hamının yarı canı.
Uşaqlar haray salıb,
Görmək üçün ceyranı.
Yağış gecədən yağır,
Həyət dönmüşdü gölə.
Ceyran çox fağır-fağır,
Boylanıb baxdı çölə.
Hamı ona əl vurub,
Oxşamağa çalışır.
O, çox mehriban durub
Uşaqlara alışır.

PIŞİK

Körən kimi közünü,
Bildim kuklam ağlayıb.
Pişik onun üzünü,
Üç yerdən cırmaqlayıb.
— Kim ağladıb uşağı?
Yerə dağıdıb yağı?
Alt-üst olub ev-eşik,
Bu nə işdir, ay pişik?
Evi saldım qaydaya,
Yemək verdim kuklaya.
Eyvana səpdim dəni,
Qaç, ürkütmə sərçəni.
Boylanıb miyoldama,
Get süd iç, tökdüm cama.
Bir də dəcəllik etdən,
Döymərəm, azdırmaram.
Mən səni kuklam gedən,
Məktəbə yazdırmaram.

İŞLƏMƏYƏN DİŞLƏMƏZ

(Mənzum nağıl)

Oturmuşdu yaşıl Milçək,

Uçuğunda bir divarın.

Qanad açıb gərnəşərək,

O yeridi harın-harın.

— Hara belə, yaşıl Milçək?

Saçlarını yağlamısan?

Əynildə də yaşıl pencək,

Uzun xılta bağlamısan?

O uçdu şəhər bağına,

Qondu gülün yarpağına.

Uzadaraq xortumunu,

Qoparırdı gül tumunu.

— Gəl korlama bu ləkləri,

Ayaqlama çiçəkləri.

O qaldı ucsun haraya?

Vızıldaya-vızıldaya,

Yönəldi birbaş bazara.

İncitdi o, hər çatanı.

Yaman gətirmişdi zara

Qoca bir üzüm satanı.

Qoca onu yüz yol qovdu,

Yenə əllərini ovdu.

Təzədən girişdi işə,

Qondu şanıya, kişmişə.

Qoca tənəkə gəlmişdi lap.

Dedi ki: — Get, ay yaşıl Milçək

Özünə bir iş-peşə tap,

Sən mənim yaxamdan əl çək!
Ayağıyla yaşıl Milçək,
Qaşıdı dərhal başını,
Dedi, daha atam gərək,
Ziyançılığın daşını.
Birdən onun çox işgüzar
Tanışı düşdü yadına.
Qarışqa tək qonşusu var,
Tez güc verdi qanadına.
Birdən gördü Qarışqanı,
Özündən də böyük saman
Çöpünü daşıyan zaman.
Tanıdı o çalışqanı.
Əynində boz-iş paltarı,
Gedirdi evinə sarı.
Milçək ona xoş-beş etdi,
Qoşulub onlara getdi.
Qarışqa girdi dəhlizə,
Dedi, xoş gəlmisən bizə.
Qonaq baxdı hər tərəfə,
Tez şirniyi gəzdirdi gözü.
Noğul gördü baxıb rəfə,
O, şəkərdən saldı sözü.
Onlar girən tək otağa,
Durdu balalar ayağa.
Baxıb nahar süfrəsinə,
Nələr gördü yaşıl Milçək.
Gözü çıxdı kəlləsinə.
Dedi: — İndi ye, iç, kef çək!
Miz üstə dolu şirniyyat.

Mürəbbə, bal, noğul, nabat
Qarışqalar qonaq görcək,
Şirniyyatı kisə-kisə
Gətirmişlər bu məclisə.
Bayramındır, yaşıl Milçək!
Yaşıl Milçək içdi, yedi.
Məni qəbul edin, — dedi, —
Bu əmək sevən külfətə.
Qatlaşaram hər zəhmətə.
Ağaclara zərər verən,
Qurdları öldürərəm mən.
Evə yemək daşıyaram,
Zəhmətlə şən yaşayaram.
Qarışqalar razı oldu,
İstəkanlar çayla doldu.
«Dum-dum, dum-dum!» —
Dumbul çaldı ev yiyəsi,
Ucaldı Milçəyin səsi:
«VİZ-VİZ, VİZ-VİZ!»
Qonaq önündə o ki, var.
Oynadılar qarışqalar.
Haçandı sönmüşdü ocaq,
Boz külə dönmüşdü ocaq.
Stol üstə axşam-axşam,
Yandırıldı iri ağ şam,
Əriyirdi yavaş-yavaş.
Yeyilmişdi çığırtma, aş.
Yuxu basıb Qarışqanı,
— Bu evdə ən çalışqanı.
Milçək dedi: — Qoy əyləşim,

Evimdə də fikirləşim.
Bu hün yatıb dincələrəm,
Sabahdan işə hələrəm.
Milçək uçub dedi:
— Daha Qurtarmışdı mənim işim.
Nə qədər desən sabaha
Var şirin şanım, kişmişim
Yazıq deyiləm yaşayım,
O qaranlıq rütubətdə.
Axşamacan yük daşıyım,
Ömrüm keçsin əziyyətdə.
Axşam oldu çıxma çölə,
Evə gecikmisən əgər.
Qal küçədə ölə-ölə...
Mən dəli olmuşam məgər?
Xalam oğluna nə gəlib?!.
Mən onlarda yaşayaram.
Dadlı bal yeyib, dincəlib,
Gül tozunu daşıyaram.
Dayanaram əsə-əsə,
Yaxınlaşıb bal şanına;
O məni qəbul etməsə,
And verərəm öz canına.
Görəsən bu nə şadlıqdır,
Arılar məhəlləsində.
Əlbət yenə qonaqlıqdır.
Göydə oynaya-oynaya,
Uçur ata-ana arı.
Bu gün gəlibdir dünyaya,
Beş cüt gözəl balaları.

Beşi oğlan, beşi qızıdır,
hərəsi lap bir ulduzdur.
Ətirli güllər əkilib,
Ağardılıb həyəət-baca.
Paltar zivəsi çəkilib
Bu ağacdən, o ağaca.
Uşaqların başdan-başa
Əskiləri sərilməşdir.
Bağdan meyvə dərilmişdir,
Zənbillərdə daşa-daşa.
Uçub gəldi yaşıl Milçək.
Dedi: — Arı, çox mübarək!
Uşaqlar lap sənsən, durub.
Anasına çilət vurub.
Arı dedi: — Nə var, nə yox?
— Bir qarnı ac, bir qarnı tox.
Dolanıram bu dünyada.
Heç məni salmırsan yada.
Gəldim iş tapasan mənə,
Minnətdar olaram sənə.
Arı dedi: — Qoy bir görək,
Səndə həvəs hanı Milçək?
Çalışırıq dolsun hər şən,
Ləzzətli bal yesin insan.
Eh, səndə o qüvvət hanı?
Həvəs hanı, qüdrət hanı?
Yerişində tənbel-tənbel,
Gördü Milçək çəkməyir əl,
Dedi: — Onda sabahdan sən
Analarla səhər tezdən,

Uçarsan düz böyük bağa,
Gül tozunu daşımağa.
Qanadını açdı Milçək,
Uçdu çox dərəni, düzü.
Yarı yoldan qaçdı Milçək,
Qayıtmağa yoxdur üzü.
Dedi ki, çox uçsam, mənim
Qolumda döyənək olar.
Güldən zərifdir bədənim,
Bu qədər işləmək olar?
Sahilini yuya-yuya,
Kənd içiylə axırdı çay.
Birdən Milçək düşdü suya.
Bağıraraq saldı haray.
İslanmışdı qanadları,
Su üzüylə neçə arı
Uçurdular böyük bağa, —
Gül tozunu toplamağa.
Milçək qalıb baxa-baxa,
Yaman yerdə düşüb dara.
O, su ilə axa-axa,
Yalvarırdı arılara.
Belə dedi ana Arı: —
Sən deyildin işdən qaçan?
Söylə görüm sənin haçan
Ağlın gələcək başına?
İnanmırıq göz yaşına!
Milçək ilişdi göy ota,
Mamırlardan tuta-tuta,
O, güclə çıxdı sahilə,

Üst-başını silə-silə.
Əzilmişdi qol-qanadı,
Yadından çıxmışdı adı.
Düşündü harda dincəlim?
Yer tutmayır ayaqlarım.
Üç yerdən sıyrılıb əlim,
Hanı mənim xoş çağlarım?..
Kaş divanda əyləşəydim,
Əl-qol açıb gərnəşəydim.
Bir yel əsdi narın-narın,
Uçub çıxdı yaşıl Milçək.
Uçuğuna bir divarın.
Durdu, daşa söykənərək.
Baxdı sola, baxdı sağa,
Ordan uçdu düz çardağa.
Gördü ipək yelləncəyi,
İçində sə hörümçəyi.
Sevinib dedi hörümçək:
— Xoş gördük səni, ay Milçək!
Nə əcəb uçdun çardağa?
Əziz dostum, səni gördüm,
Ürəyim lap döndü dağa.
Dünən sənə bir tor hördüm,
İstəyirsən içində yat,
Axşamacan rahat-rahat.
Mənsə səni yırğalayım.
Ucalsın göyə laylayım.
Bircə günüm getmir hədə,
İnanmırsan bax bir ora.
Böcəkləri gör nə qədər,

Tutmuşam, salmışam tora.
Altında bir pərqu döşək,
Yellənirdi yaşıl Milçək
Çox açıb-yumdu gözünü,
Xorna çəkib birdən yatdı.
Dərhal hörümçək özünü,
Milçəyin üstünə atdı...
Torda ölüb qaldı Milçək,
Çəkmədi heç kəs adını.
Gecə-gündüz əsib külək,
Yellədirdi qanadını.
O, bilmədi bu dünyada —
Kim tənbəldir, kim işləməz.
Ömrü-günü gedər bada,
İşləməyən kəs, dişləməz!

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

ŞERLƏR

Çayda	3
Mən özüm təqsirkaram.....	4
Meşədə.....	6
Yay gəlir	7
Axşam oldu	8
Dərs vaxtı.....	10
Tez dur, tez yat.....	11
Yalançı xəstə.....	12
Kirpi.....	13
Ördək dedi.....	14
Külək	15
Çərpələng	16
Bəs sən neçə?	17
Mərifət	18
Canlı daş.....	19
Xalçaçı nənə	20
Kiçik xarrat	22
“Qoçaqlıq”	23
Yalançı pəhləvan	24
Gülyaz.....	25
Çempion.....	26
Rənkəsaz.....	27
N a l b ə n d.....	28
Qarpız	29
Tap görüm nədir?.....	30
Kölgə	31

Kartof deyir	32
Ulaq və inək	33
Qara şanı	34
Şəkilli kitab	35
Kəpənək	36
Pişikdən giley	37
İki xoruz	38
Dalğalar.....	39
Ətirli qızılgül.....	40
İki qız	41
Balıq ovu.....	42
İstidə	43
Svetafor	44
Şarım	45
Günəbaxan	46
Cilidçi.....	47
İki günəş	48
Qızıl inək	49
Bal arısı	50
Çanaqlı bağa	51
Noğul.....	52
Armut	54
Şad xəbər	55
İki oğlan	56
Sadə ol.....	57
Kuklam Almaz	59
Üç bala	61
Bəxşiş	62
Pişik	63

MƏNZUM NAĞİL

İşləməyən dişləməz 54

Redaktoru İlyas Tapdıq

Bədii redaktoru Y, Ağayev

Texn. redaktoru V. Avadeyeva

Korrektoru Q. Rəhimov

Çapa imzalanmış 1/XII-1951-ci il. Formatı 60 x84. 3,6_ç. v. nəşr v. 3,7. Tirajı

8000. sifariş 532, Qiyməti 1 qəp.

Uşaqgəncnəşr. Bakı. Fioletov küçəsi, № 8.

Azərbaycan SSR Mədəniyyət Nazirliyinin 25 komissar adına mətbəəsi. Bakı. Əli

Bayramov küçəsi, № 3